

judicandæ sunt. Lex igitur hæc, cum cordibus, i. e. animæ, cujus cor præcipua sedes censetur, inscripta sit, conscientia in eadem sedeat, & cogitationes ex eadem oriantur, quis adeo vacors & insanus esset, qui animam mortalem esse affirmare ausit, præcipue si consideraverit, ejusmodi operationes etiam post corporis interitum manentes & durantes nulli corpori intereunti, adscribi posse, sed recte attribui animæ in æternum viventis, & manenti, cui bonæ & piæ opera sua bona gaudium perpetuum, malæ verò & perversæ opera sua mala tristitiam, dolorem, & confusionem æternam allatura esse novimus. II. Animæ immortalitatem liquidò demonstrat ipsius incorruptibilitas corporis corruptibilitati opposita, quod cum compositum sit necessariò etiam intereat necesse est, quia omne compositum ex materia, & forma consistens corruptibilitati, interitui, & mortis obnoxium est, ac corruptum, & dissolutum ad interitum & finem abit. Forma autem, & substantia per se subsistens, & spiritalis, (qualis est anima intellectu suo absque organo corporis operationes suas exercens, & immortalia meditans, atque contemplans) nec per se nec per accedens morte corrumpi, dissolvi, & destrui potest. Non per se, quia res ex materia & forma composita per se corrumpi dicuntur, in animam vero ex partibus nullis compositam talis corruptio cadere non potest. Nec per accedens, quia generatum per accedens etiam corruptionem per accedens admittit, & anima è contrario per accedens non generatur. Hoc *ἡ ἀσώρευτος* animæ fundamentum ejusdem immortalitatis solidè asseritur.

III. Tria quoque actionum genera, quæ nulli corpori accepta ferri possunt, ipsam immortalem esse demonstrant. Prima est Cognitio veri, operatio animæ adeo subtilis, perspicax, & sagax, ut potentissima sua indagazione etiam res æternas, & immateriales percrutetur, & perverset. Unde æternas, & immateriales res cognoscens etiam æterna, & immaterialis, ac per consequens immortalis habetur, ob proportionem, quam cognoscens, & cognitum inter se habere debent. Altera est Actio Boni, quæ homo naturaliter virtuti studet, & virtutis amor deditus ad bene, & honeste vivendum prono animo fertur. Quod honeste vivendo, unicuique suum tribuendo, & neminem lædendo cum consequutus est, summâ lætitiâ exultat, & de quietâ & tranquilla vita sibi gratulatur. Sin vero contrarium faciendo malum sibi acceperit, ac conscientia suæ tranquillitatem turbaverit, horrore concutitur, & conscientia stimulis exagitur. Unde autem lætitiâ & horrorem illum proficisci dicemus, nisi à cognitione immortalitatis nostræ, qua animam nostram præditam esse novimus, in altera vita aut bonè, aut malè se habituram, prout in hac vitâ bonè, aut malè se gesserit. Tertia Actio Appetitus summi boni, & summæ felicitatis, cujus possessionem tanto ardore & vehementia anhelare homo solet, ut etiam nullo bono caduca ipsi fordeant, ex animâ immortalitatis desiderio flagrante ortum quoque suum habet, eique

II. Animæ incorruptibilitas corporis corruptibilitati opposita.

III. Tria actionum genera. 1. Cognitio veri.

2. Actio boni.

3. Actio Appetitus.

ideo immortalitatis testimonium luculentissimum perhibet. IV. Essentia animæ hominum & Angelorum magna similitudine convenit, & iisdem operationibus fungi dicitur, dum homines æquè ac Angeli intelligentiâ & voluntate præditi intelligendo & volendo operantur, unde & Angelis nos similes in altera vita futuros *Sacer Codex* testatur. Cum igitur Angeli Spiritus sint essentiales, & immortales, nullum dubium est, quin & animæ nostræ essentiales, & immortales revera existant. V. Pietas & Religio, quæ salutem animæ concernunt, & totum genus humanum occupatissimum tenent, siue ex verò fonte proficiantur, siue etiam nequitia hominum profligata, ut velum, obtendantur, aut etiam plane ad idololatriam trahantur, aliquid inesse homini testantur, quod immortalitatis sensu tactum, beatitudinis, & felicitatis æternæ participari possit. Non autem corpus, cujus mortalitatem quotidiana funera loquuntur, & extra omnem dubitationis aleam ponunt, sed animam in iis salutem ejus concernentibus operatissimam esse nemo est, qui inficias ire vel ausit, vel possit. Hujus autem immortalitatis sublata earundem rerum cura supervacanea omnino, & planè non necessaria foret, quippe quæ inutiles, ac nullius commodi futura indignæ essent, de quibus homines tantâ sollicitudine & anxietate laborarent. Sed Numinis metus & reverentia, quæ nec ipsi *Athei* ex cordibus suis eruerent, & depellere possunt, licet aliud ore & vita profiteantur, cunctorum mortalium pectoribus insita sunt, & eos impellunt, ut Pietate, & Religione, vel veris vel fictis, salutem immortalis suæ animæ consilium vel verum *Dei* cultum sequantur, vel fictorum Numinum reverentiâ felicitatis æternæ compositos fieri studeant, hoc non facturi, si nullo immortalitatis, & æternitatis sensu tangerentur, aut animam cum corpore communi interitu evanescere crederent. VI. Animæ nostræ operationes quo ab externis objectis, & sensibus, eorum perceptione occupatis, remotiores sunt, cōfeliciores & aptiores ad Divinarum rerum meditationes & speculationes existunt, adeo ut sensibus omnibus exterioribus clausis anima quasi extra corpus posita longè felicius & facilius sanctissimis illis cogitationibus vacare queat. Etenim cogitationes de *Deo*, & rebus Divinis susceptæ, & preces, quibus *Deum* alloquuntur in conspectum ejus prodire cupimus, purissimæ esse debent, & non mixtæ cogitationibus terram & terrena sapientibus, quibus animus noster adeo turbatur, ut ea contentione, humilitate & submissione, qua debet, *Deo* suas petitiones, querelas, & anxietates non proponat. Preces enim, ad quas animum non attendimus, ut vulgo potius ex consuetudine quàm animo attento fieri solet, non sunt preces, sed potius ludibria, quibus illudimus *Majestati Divinæ*, quæ intima cordis nostri penetralia inspicies vehementer nobis irascitur, tantum abest, ut preces nostras exaudiat. Interna autem & vera Divinarum rerum contemplatio perfecta ab anima corporeos sensus plane excludente, & exterminante *θεωσις* est iis hominibus suspecta, qui

IV. Essentia animæ hominum & Angelorum magna similitudine convenit.

V. Pietas & Religio.

VI. Anima à sensuum operatione libera.

Cogitationes de Deo.

Preces.

qui more suo in Divinis ludentes historica Religione sua ad Deum se perventuros arbitrantur, & sufficere omnino autumant, si ea, quæ in *Sacris Literis* traduntur, vera esse sciant, & credant. Mortificatio Veteris, & vivificatio Novi hominis, regeneratio, voluntatis malæ in bonam mutatio, pietatis studium & praxis, ac ratio Christianè vivendi alto silentio prætereuntur, & in exilium ejiciuntur. Pecuniæ summa intentione, & vehementissimo fervore inhiando, honores venando, proximum omni injuriarum, & contumeliarum genere exagitando, & in corporis voluptatibus porcorum instar se volutando multum negotii animæ suæ miseræ faciunt mortales hodierni, omni sollicitudine, anxietate, labore, & sudore in hanc unam curam intentissimi, ac proinde ingruentibus, & obruentibus hoc sæculum supplicis & pœnis horrendis mulctati, & adhuc mulctandi. Sic abutimur animæ nobilissimæ hac operatione, quam tamen factus esset ut Divinarum rerum studio, & Christianæ praxi impenderemus, hunc fructum, si fecerimus, inde collecturi, qui animam nostram immortalem ex æternæ mortis tenebris ereptam *Christo Servatori* restitueret, & in æternam, ac immortalem felicitatem & beatitudinem reduceret.

VII. Animæ mortalitas homines infelicitissimos reddit.

Ethnicorum testimonium.

Genium.

Philosophorum.

Galen.

Aristotelis.

VII. Si animæ mortalitati subiecta, & corruptioni corporali obnoxia una cum corpore suo intereundum, & moriendum esset, utique homines miserrimi essent, nec ulla creatura ipsis miserior reperiretur. Imò ipsi nequam, & profligata ac perditæ vitæ homines cum honestis & virtute præditis in eodem gradu ponerentur, & pari passu ambularent, imò hi istis longe infeliciores forent. Tandem cum Ethnici animæ immortalitatem quoque agnoverint, eorum testimonia præcedentibus argumentis subjungere operæ pretium erit. *Ægyptii* immortalitatem hanc statuerunt teste *Herodoto* lib. 2. *Druides* item & *Galli* veteres, ut ex *Cæsare* lib. 6. *Comment.* & *Valerio Maximo* lib. 2. cap. 2. liquet. Hos sequuti sunt *Græci* & *Romani*, ut *Cicero* de amicitia refert. Præterea *Hæsseni Indæorum*, *Perse*, *Ætacedones*, *Brachmani Indorum*, *Thracæ*, *Arabes*, *Gothis*, *Arcades*, *Americani*, ejusdem quoque assertores fuere. *Ioseph.* lib. 2. de bello *Judeor.* cap. 7. *Xenophon.* lib. 8. *Cypriæd.* *Cicero* de senectute. *Agathias* lib. 2. *Strabo* lib. 15. *Geogr.* *Porphyrus* lib. 4. de abst. animal. *Herodotus* lib. 5. *Avicenna* 5. part. natur. *Olaus Magnus* lib. 1. hist. Goth. c. 13. *Navigations Indice.* Præstantissimi quoque *Philosophi* eam docuerunt. *Pherecides*, ejusque discipulus *Pythagoras*, *Trismegistus*, *Homerus*, *Euripides*, *Pindarus*, *Hesiodus*, *Diogenes*, *Thucydides*, *Thales Milesius*, *Zoroaster*, *Anaxagoras*, *Aratus*, *Plato*, *Plotinus*, *Porphyrius*, *Proclus*, *Theophrastus*, *Simplicius*, *Cicero*, *Seneca*, *Plinius*, *Ovidius*, & alii, quos longa serie refert *Nicolaus Fabentinus* lib. 2. de immortal. animæ. *Galenus* in hac quæstione variis & sibi non constans modò *Platonem* animæ immortalitatem statuentem exagitat, modo animam esse substantiam, quæ per se moveri queat, dicit, modo an sit qualitas aut temperamentum, an vero substantia, dubitat. Unde recte & merito quis de ipso dixerit; *ἐν δὲ νόμῳ ποτέστι μετέμ.* Quantum ad *Ari-*

stotelem, qui *Philosophorum* *Cōriphæus* habetur, attinet, de anima plarumque rectius sensit, quandoque hallucinatus esse videtur. Intellectum hominis divinum appellat 1. de animâ cap. 4. v. 2. de generat. animal. cap. 3. Nihil prohibere scribit, quo minus dissoluto composito formâ superstes maneat, id quod de anima humana sola verum est. 12. *Metaph.* cap. 3. text. 17. Intellectum immaterialem esse statuit 1. de part. animal. cap. 1. & lib. 3. de animâ cap. 4. ac alibi. Porro nihil ait ob stare, quo minus aliquæ partes animæ sint separabiles. 3. de animâ cap. 1. ubi etiam cap. 2. dicit, Intellectum qui speculatur, esse aliud quoddam genus animæ, & quidem à sentiente & vegetante distinctum, quod perinde atque perpetuum ab eo, quod occidit, se jungi possit. In *Ethicis* c. 7. & 8. Veram pefectamque felicitatem non in virtutum moralium actione, sed in mentis contemplatione consistere multis argumentis asserit, ibidemque mentem humanam *θεῖον ἔσθαι, καὶ συγγενὲς θεῷ τῷ θεῷ*, sicut *Plato* *ἐν τῷ δῖμοιόῳ* τῷ θεῷ, vocat, ac duas hominis vitas, unam, qua secundum compositum vivit, & alteram, qua secundum mentem duntaxat statuit. Virtutes etiam & operationes hominis duplices esse docet, *διπλοῦς* scilicet, i. e. humanas, & secundum compositum; & *καὶ ἀκαταμάχητες*, secundum mentem tantum. Contrâ Intellectum extra materiam consistere non posse ait 1. de animâ cap. 1. Item neminem absque phantasmatis ope intelligere posse lib. 3. cap. 8. Aliquando interitum illud, quod ortum est: lib. 1. de celo cap. 1. Hæc & similia argumenta *Aristotelis* animam mortalem statuentia refellerunt *Zanchius* lib. 2. cap. 8. de homine, & *Patres Cōnimbrienses tractat.* de anim. separat. disputat. 1. artic. 2.

Seriem hanc argumentorum concludunt *Decreta Conciliorum Veteris Ecclesiæ*, *Scripta Patrum*, qui in eadem Ecclesiâ vixerunt, & hanc de animæ immortalitate sententiam unanimi consensu approbarunt, *Disputationes Scholasticæ*, & *Doctores superiorum*, ac hujus sæculi *Ecclesiarum*, qui omnes eidem sententiæ concordî approbatione assipulantur. In tantâ sententiæ hujus certitudine, & luce inventi tamen sunt nonnulli, qui caligant, ac ideo eam oppugnare ausi sunt, ut *Sadducei*, *Epicurei*, & ex *Christianis* nonnulli, qui animæ immortalitatem negantes eandem mortalem affirmarunt. De *Epicureis* mirum non est, quibus illud vulgare, *Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas*. Ceteri maleferiati, homines responsione non digni responsionem suam in altera vita invenient. *Salomo*, qui alias immortalitatem animæ asseruit, *Ecclesiast.* 3. v. 19. & seqq. hominis & bestia eandem conditionem esse ait, unde concludi posset, animam more bestiarum interire posse. Quidam hic sub impii immortalitatem non credentis ipsum locutum esse opinantur, id quod ex serie textus tamen colligi non potest. Sed *Salomo* hic de animalis hominis interitu, & corpore ipso solo loquitur, quod profectò more bestiarum finem suum sortitur, ut ex eo in cineres redacto immortale illud corpus resurgat. Obijciunt porrò alii, cum

Concilia, Patres, & Doctores de immortalitate animæ sententiam approbant.

Qui eam negant.

Obiectio ex Salomone contra immortalitatem.

Responsio.

Alia Obiectio.

(F)